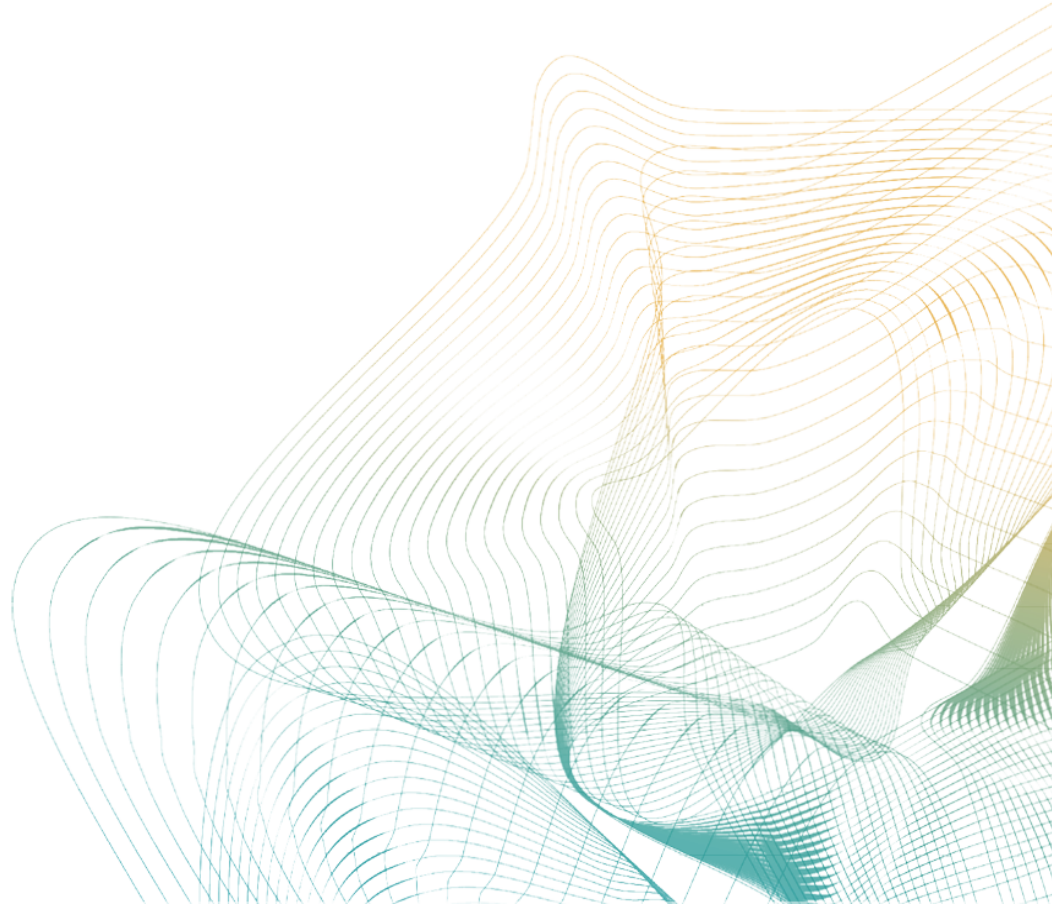

Ekim Ayı Fiyat Gelişmeleri

4 Kasım 2020

Özet

Tüketici fiyatları Ekim ayında yüzde 2,13 oranında artmış, yıllık enflasyon 0,14 puan yükselerek yüzde 11,89 olmuştur. Yıllık enflasyon, gıda ve temel mal gruplarında artarken, enerji grubunda gerilemiş, hizmet grubunda ise yataya yakın seyretmiştir. Gıda enflasyonundaki artışta hem işlenmemiş hem de işlenmiş gıda etkili olurken, temel mallardaki yükselişte dayanıklı tüketim malları ana belirleyici olmuştur. Enerji yıllık enflasyonundaki düşüşte, elektrik fiyatları kaynaklı baz etkisi öne çıkmıştır. Bu görünüm altında, B ve C göstergelerinin yıllık enflasyonu artmıştır. B göstergesinin eğilimi yataya yakın seyrederken, C göstergesinin eğilimi bir miktar gerilemiştir.

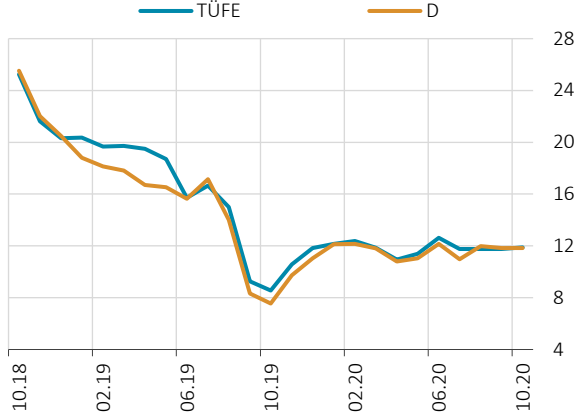
Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Değerlendirmeler

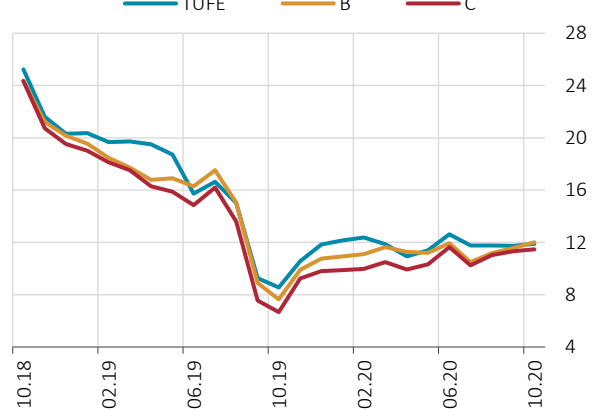
Ekim ayında tüketici fiyatları yüzde 2,13 oranında artmış ve yıllık enflasyon 0,14 puan yükselerek yüzde 11,89 olmuştur (Grafik 1). Bu dönemde B ve C endekslerinin yıllık değişim oranları sırasıyla 0,43 ve 0,16 puan artarak yüzde 12,00 ve yüzde 11,48 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 2).

Alt grupların yıllık tüketici enflasyonuna katkıları incelendiğinde, bir önceki aya göre gıda, temel mal ve alkol-tütün-altın gruplarının katkıları sırasıyla 0,33, 0,09 ve 0,07 puan artmış, enerji ve hizmet gruplarının katkıları ise sırasıyla 0,34 ve 0,01 puan azalmıştır.

Grafik 1: TÜFE ve D (Yıllık % Değişim)

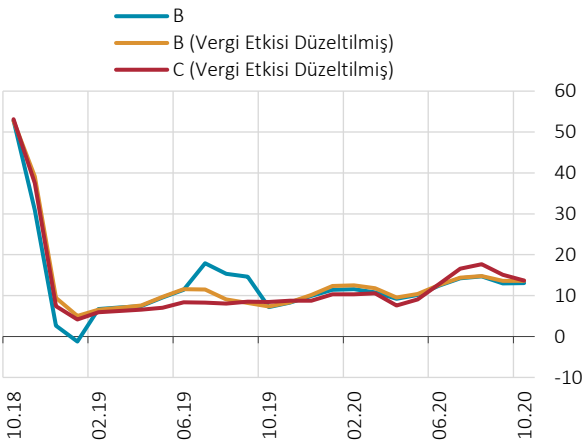

Grafik 2: TÜFE, B ve C (Yıllık % Değişim)

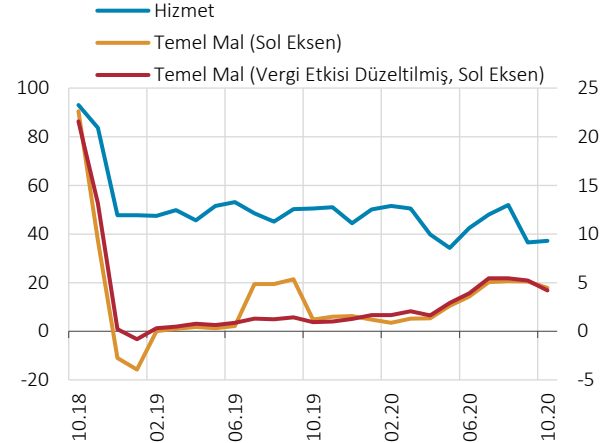

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle üç aylık ortalamalara göre B göstergesinin eğiliminde kayda değer bir değişim gözlenmezken, C göstergesinin eğilimi bir miktar gerilemiştir (Grafik 3). Bu dönemde, enflasyon eğilimi temel mallarda düşüş kaydetmekle birlikte yüksek seviyesini korumuş, hizmet grubunda ise yatay seyretmiştir (Grafik 4).

Grafik 3: B ve C Endeksi (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

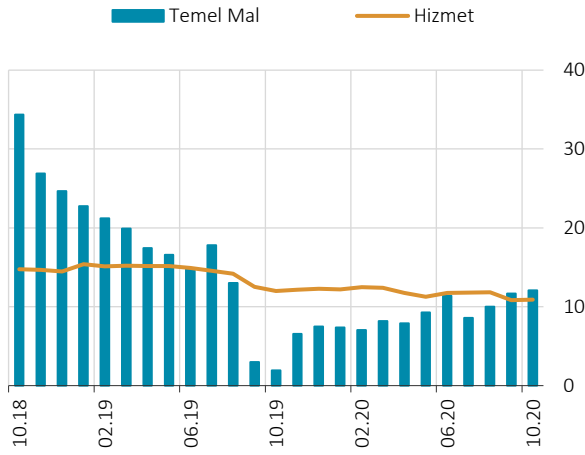
Grafik 4: Temel Mal ve Hizmet (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

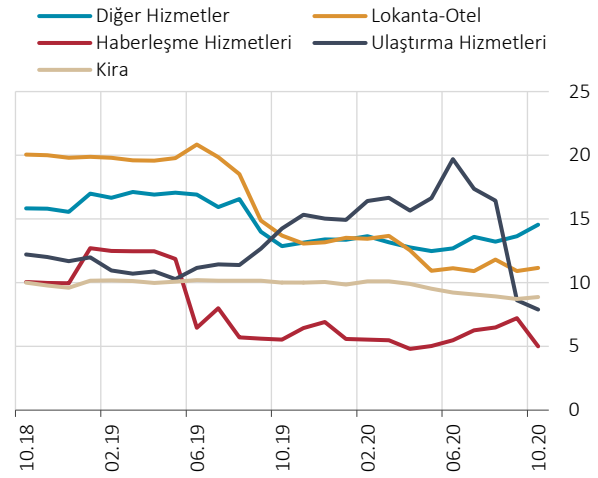
Hizmet fiyatları Ekim ayında yüzde 0,71 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu büyük ölçüde yatay bir seyirle yüzde 10,92 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 5). Yıllık enflasyon haberleşme ve ulaştırma hizmetlerinde gerilerken, diğer hizmetlerde daha belirgin olmak üzere lokanta-otel ve kira gruplarında yükselmiştir (Grafik 6). Haberleşme hizmetleri yıllık enflasyonu baz etkisi kaynaklı gerilemiş, ulaştırma hizmetleri fiyatlarındaki ılımlı seyir bu dönemde de devam etmiştir. Lokanta-otel grubunda yıllık enflasyon yemek hizmetlerinde yatay seyretmiş, konaklama hizmetlerinde ise düşük seviyelerini korumuştur. Diğer

hizmetler grubunda döviz kuru gelişmelerinin etkisiyle fiyatları artan kişisel ulaştırma araçlarının bakım ve onarımı ile sağlık hizmetleri öne çıkmıştır.

Grafik 5: Temel Mal ve Hizmet (Yıllık % Değişim)

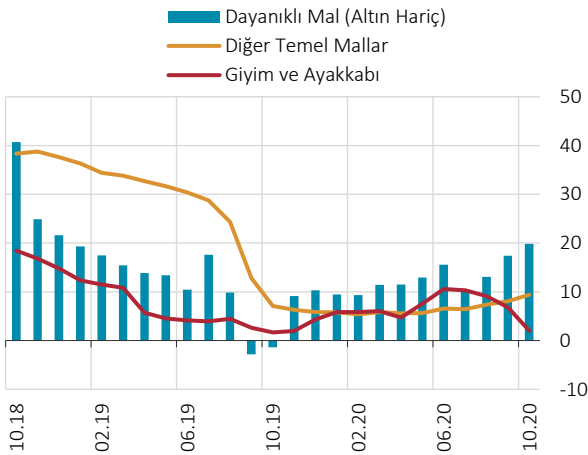

Grafik 6: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

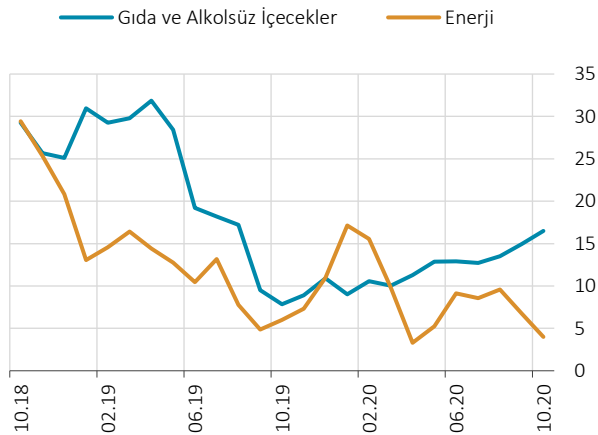

Temel mal grubu enflasyonu Ekim ayında 0,41 puan artışla yüzde 12,09 olmuştur (Grafik 5). Bu dönemde yıllık enflasyon dayanaklı mal ve diğer temel mallarda yükselirken giyim ve ayakkabı grubunda gerilemiştir (Grafik 7). Böylelikle, söz konusu gruplarda döviz kuru gelişmeleri ve sektörel talep koşullarına bağlı ayrışma devam etmiştir. Altın hariç dayanaklı mallarda yüksek fiyat artışları alt kalemler genelinde sürmüştür; mobilya, otomobil ve beyaz eşya fiyatlarındaki artışlar öne çıkmıştır. Bu dönemde, diğer temel mal grubu fiyatları da döviz kuru gelişmelerine bağlı olarak bir önceki aya benzer bir artış (yüzde 1,43) kaydetmiştir. Giyim ve ayakkabı grubunda yeni sezon fiyat artışı döneme özgü talep koşullarının da etkisiyle bir önceki yılın önemli ölçüde altında kalmış ve yıllık enflasyon yüzde 2,02'ye gerilemiştir.

Grafik 7: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

Grafik 8: Gıda ve Enerji (Yıllık % Değişim)

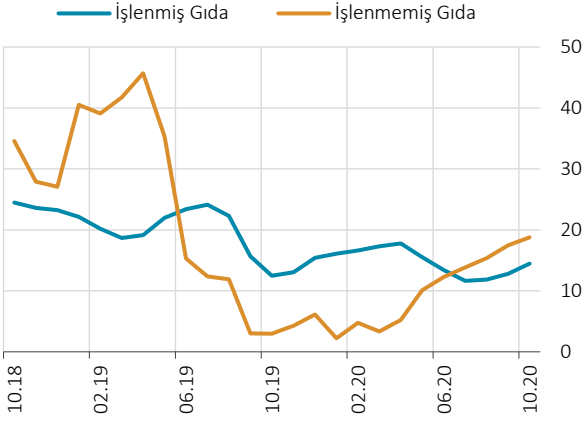

Enerji fiyatları Ekim ayında yüzde 2,09 oranında artmıştır (Tablo 1). Bu gelişmede yüzde 5,76 oranında artış gösteren elektrik fiyatları öne çıkmış, katı yakıt ve akaryakıt fiyatları ise sırasıyla yüzde 2,56 ve 1,30 oranında yükselmiştir. Enerji grubu yıllık enflasyonu, geçtiğimiz yılın aynı ayındaki elektrik fiyat ayarlaması kaynaklı yüksek bazın etkisiyle 2,79 puan azalarak yüzde 3,98'e gerilemiştir (Grafik 8).

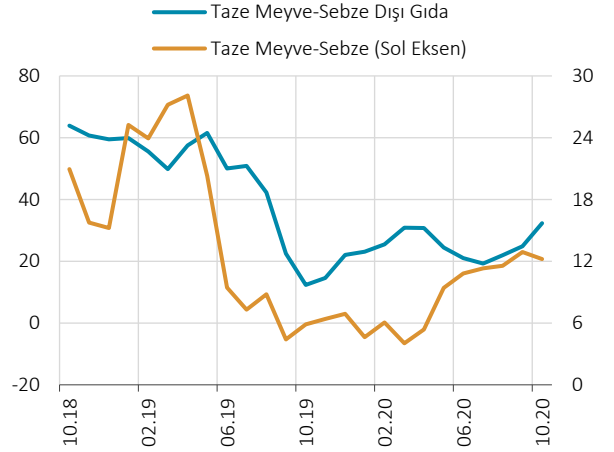
Gıda ve alkolsüz içecekler yıllık enflasyonu Ekim ayında 1,56 puan artarak yüzde 16,51'e yükselmiştir (Grafik 8 ve Tablo 2). Bu dönemde yıllık enflasyon, işlenmiş gıda grubunda 1,70 puan artışla yüzde 14,49'a yükselirken, işlenmemiş gıda grubunda 1,31 puan artarak yüzde 18,78 olmuştur (Grafik 9). İşlenmemiş gıda grubunda mevsimsellikten arındırılmış veriler, meyve fiyatlarındaki nispeten olumlu görünümün

etkisiyle taze meyve ve sebze fiyatlarının gerilediğine, ancak diğer işlenmemiş gıda fiyatlarının önemli ölçüde yükseldiğine işaret etmektedir. Bu gelişmede, döviz kuruna duyarlılığı yüksek olan yumurta, bakliyat ve pirinç kalemleri öne çıkmıştır. İşlenmiş gıda fiyatlarındaki artış alt gruplar genelinde hızlanarak devam etmiş ve yüzde 2,18 olarak gerçekleşmiştir. Nitekim bu dönemde ekme ve tahıllar yüzde 2,66, diğer işlenmiş gıda ise yüzde 1,91 oranında aylık fiyat artışı sergilemiştir. Diğer işlenmiş gıda grubunda, katı ve sıvı yağlar aylık yüzde 5,88 oranında fiyat artışıyla en çok dikkat çeken kalem olmuştur. Bu gelişmelerle, taze meyve-sebze dışı gıda grubu yıllık enflasyonu yüzde 15,69'a yükselmiştir (Grafik 10).

Grafik 9: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda
(Yıllık % Değişim)

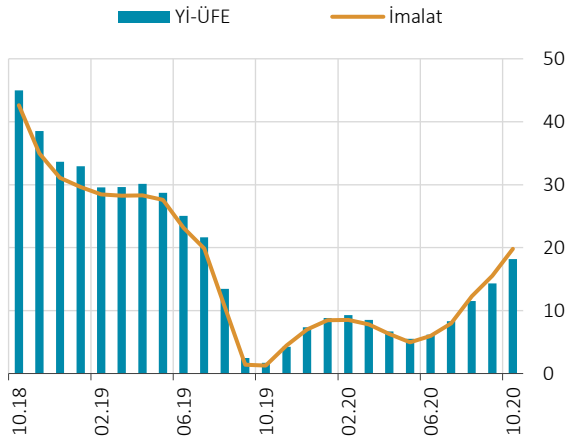
Grafik 10: Taze Meyve-Sebze ve Diğer Gıda
(Yıllık % Değişim)

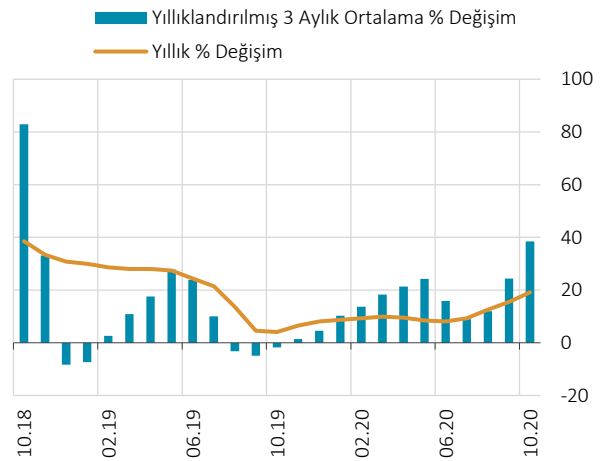
Yİ-ÜFE

Yurt içi üretici fiyatları Ekim ayında yüzde 3,55 oranında yükselmiş, yıllık enflasyon 3,87 puan artarak yüzde 18,20 olmuştur (Grafik 11 ve Tablo 3). Üretici fiyatlarında gözlenen bu artışta döviz kuru ve enerji dışı emtia fiyatlarındaki gelişmelerin belirleyici olduğu değerlendirilmektedir. Petrol ve ana metal hariç imalat sanayi fiyatlarının mevsimsellikten arındırılmış eğilimi bu dönemde belirgin ölçüde yükselmiştir (Grafik 12).

Grafik 11: Yİ-ÜFE ve İmalat (Yıllık % Değişim)

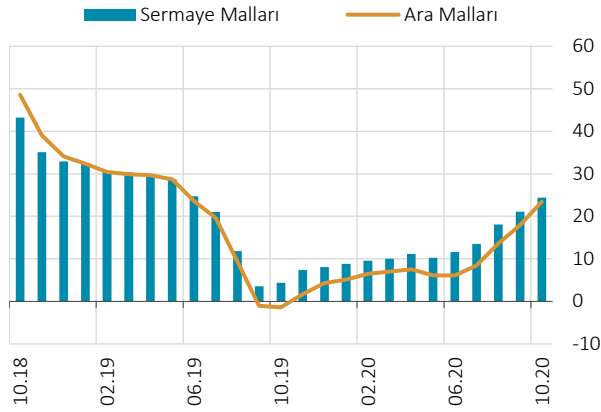
Grafik 12: Petrol ve Ana Metal Hariç İmalat

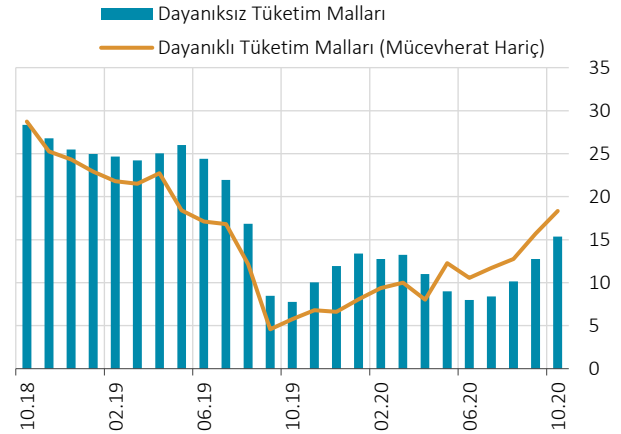
Ana sanayi gruplarına göre incelendiğinde, yıllık enflasyon ara malı grubunda daha belirgin olmak üzere tüm alt gruplarda yükselmiştir (Tablo 3, Grafik 13 ve Grafik 14). Aylık bazda ara malları grubu fiyat artışında demir-çelik, plastik ürünler, kâğıt ürünleri ve tekstil öne çıkarken, sermaye malı fiyatlarındaki

yükselişte motorlu kara taşıtları ile parça-aksesuarları, metal yapı ürünleri ve makineler etkili olmuştur. Dayanıklı tüketim malları fiyatları mobilya öncülüğünde artarken, dayanıksız tüketim mallarındaki yükselişte katı-sıvı yağlar ve et ürünleri belirleyici olmuştur. Enerji grubu fiyatlarındaki artışta rafine edilmiş petrol ürünleri ile elektrik üretimi ve dağıtım fiyatları öne çıkmıştır. Bu gelişmelerle, tüketici fiyatları üzerinde üretici fiyatları kaynaklı baskılar güçlenerek devam etmiştir.

Grafik 13: Ara ve Sermaye Malları (Yıllık % Değişim)

Grafik 14: Tüketim Malları (Yıllık % Değişim)

Tablolar

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Ekim 2020	Ekim 2019	Ekim 2020	Ekim 2019
TÜFE	2,13	2,00	11,89	8,55
1. Mallar	2,76	2,56	12,29	7,26
Enerji	2,09	4,82	3,98	6,00
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	3,03	1,65	16,51	7,85
İşlenmemiş Gıda	3,97	2,82	18,78	2,96
Taze Meyve-Sebze	7,54	9,56	20,76	-0,46
Diğer İşlenmemiş	2,14	-0,61	17,78	5,03
İşlenmiş Gıda	2,18	0,66	14,49	12,47
Ekmek ve Tahıllar	2,66	1,26	17,02	15,29
Diğer İşlenmiş	1,91	0,35	13,11	11,00
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	2,79	2,36	12,53	7,28
Temel Mallar	3,29	2,92	12,09	1,92
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	2,81	0,75	19,79	-1,42
Giyim ve Ayakkabı (*)	6,92	11,92	2,02	1,66
Diğer Temel Mallar	1,43	0,21	9,40	7,09
Alkollü İçecekler ve Tütün	-0,01	0,00	0,67	43,60
Altın	3,82	0,36	66,33	18,44
2. Hizmetler	0,71	0,64	10,92	12,01
Kira	0,83	0,70	8,86	10,01
Lokanta ve Oteller	0,71	0,50	11,15	13,71
Ulaştırma Hizmetleri	0,06	0,73	7,89	14,26
Haberleşme Hizmetleri	0,34	2,45	5,00	5,53
Diğer Hizmetler	0,97	0,19	14,55	12,86
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	1,97	1,58	12,00	7,64
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	1,92	1,78	11,48	6,67
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	2,03	2,03	11,84	7,55
F - Yönetilen-Yönlendirilen Fiyatlar Hariç TÜFE	2,34	1,86	13,35	6,10

Kaynak: TÜİK.

(*) Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

Tablo 2: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Ekim 2020		Ekim 2019	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
TÜFE	100	2,13	11,89	2,00	8,55
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	22,77	3,03	16,51	1,65	7,85
Alkollü İçecekler ve Tütün	6,06	-0,01	0,67	0,00	43,60
Giyim ve Ayakkabı	6,96	6,81	2,22	11,70	1,90
Konut	14,34	2,01	8,37	3,55	9,70
Ev Eşyası	7,77	2,45	12,98	0,96	6,06
Sağlık	2,80	0,88	15,60	0,44	14,24
Ulaştırma	15,62	2,04	13,92	1,17	1,36
Haberleşme	3,80	0,23	5,48	1,43	1,74
Eğlence ve Kültür	3,26	-0,09	8,66	-0,59	4,57
Eğitim	2,58	0,00	7,36	0,18	14,20
Lokanta ve Oteller	8,67	0,71	11,15	0,50	13,71
Çeşitli Mal ve Hizmetler	5,37	2,02	27,40	0,24	13,43

Kaynak: TÜİK.

Tablo 3: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Ekim 2020		Ekim 2019	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100	3,55	18,20	0,17	1,70
Madencilik	3,23	1,45	17,01	1,32	8,04
İmalat	89,22	3,74	19,81	0,03	1,26
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	85,25	3,67	21,13	-0,02	2,13
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	75,47	3,36	19,14	0,23	4,09
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtım	6,61	2,39	-1,62	1,35	6,82
Su Temini	0,95	0,28	12,49	0,96	-6,53
Ana Sanayi Kollarına Göre Yİ-ÜFE					
Ara Malı		4,26	23,41	-0,39	-1,39
Dayanıklı Tüketim Malları		3,27	22,39	1,02	6,09
Dayanıklı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		3,33	18,33	1,02	5,77
Dayanısız Tüketim Malları		2,47	15,36	0,15	7,77
Sermaye Malı		3,67	24,41	0,90	4,38
Enerji		2,84	-2,88	1,41	-2,28

Kaynak: TÜİK.